

ТЕМА 1: Дебати за ценностите

Учебна и дидактическа помощ

Августин (354-430 сл. Хр.)

Християнството между преследване, държавна религия и култивираща сила

Опасенията на Цицерон се сбъднали – както знаем. По времето на Римската империя има владетели, които виждали в своята служба или във военната си мощ единствения източник на справедливост, което се възприемало от подтиснатите много често като неправда и произвол. В това положение ученията на християнството трябва да служат на подтиснатите като утеха, но се считали за провокация от Римската държава. Преследването на християни бил последният опит на римските императори да демонстрират абсолютната претенция за власт пред целия народ. Но младото християнство се оказало по-голяма морална сила за съвестния живот на различни социални слоеве и народи. Когато през 313г. римският император Константин забелязал това, той признал на християните същия ранг като този на римската религия. През 391г. Римският император Теодосий I признал християнството дори за държавна религия и забранил всички езически култове. Няколко десетилетия по-късно Римската империя рухнала под шурма на преселението на народите.

По това време Августин написал своя труд за Божествената държава. Първоначално с това той искал да отслаби упреците, християните подложили на съмнение старите добродетели на римляните и вярата в римските богове била разклатена. От това римската държава станала по-слаба след над 1000 години съществуване и рухнала. От писмената защита се получило държавно-философско произведение, което има и до днес последствия и разделя християнството от съдбата на римската държава, с която иначе по-лесно можеше да загине.

За Августин човекът живее в две държави. Едната той нарича земна, била тя във формата на римската или на друга държава, това за него е без значение, тъй като човек само на земята живее праведно, за да отиде в една съвсем друга трансцендентна природа, която той нарича божия държава (Т1/12)

Смисъл и цел на държавата, кои ценности са най – важни?

Земната държава трябва да служи на справедливостта и мира, тоест на един ред, който определя на всеки човек подобаващо място. При това тя не бива да възпрепятства изповядването на християнската религия, защото тя води хората отвъд, в царството на истинския мир в отвъдната божия държава. Земната държава става едновременно съд, в който човек се подготвя за вечния живот в божията държава. От тази пропита от християнството подготовка печели естествено и земната държава, чието конкретно т. е. Териториално съществуване за Августин е второстепенно тъй като решаващ за живота на човек е само отвъдният мир. (Т1/13)

Какво отношение съществува между земната и небесната държава?

Тъй като вечният мир в отвъдното има по – голямо значение за Августин, той е открит за всички възможни форми на земно съвместно съществуване. Това изисква през следващите векове способност за оцеляване на християнството, но оставя конкретното участие на хората в организирането на държавата. (Т1/14)

Обобщение

- За разлика от цикличните исторически процеси, които се приемат в античността и играят определена роля в Азия и до днес, Августин развива една линеална представа съответстваща на божия план за спасение, който оставя случващото се на земята накрая на всички времена да завърши в Страшния съд. През вековете тази идея въздейства на Хегел и Маркс, а въздейства и до днес.

В рамките на дебата за ценностите представата за линеално историческо развитие има последствия, защото тя прави възможно най – малкото едно релативно определяне на мястото, в което човек може да говори за прогрес или регрес в развитието на ценностите и конкретните права и задължения

- Разделянето на християнската религия от Римската държава и принципното отваряне спрямо различни форми на политическа власт е успех на Августин, който разрешава и до днес една огромно душевно – светска гъвкавост. Това става още по – ясно, когато човек си помисли, какви проблеми има ислямът до днес в отношението между власт и религия.

- Августин, който в ранните си години бил учител по латинска реторика, разбирал също, че античната философия и наука се включват в християнската теология, така че наследството на античността грижовно било поддържано през цялото Средновековие в манастирите. На разположение на християнското мислене от запада с това били и двата високо развити езика на древността – гръцки и латински - и то независимо от определен народ, носител на езика. Какво значело това, става ясно едва тогава , когато човек вземе под внимание какви големи трудности имали мюсюлманите с Арабския Коран да разберат модерния свят след 18 век и това в много от случаите е така и до днес.